

Sygn. akt I ACa 371/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2008 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SA Bogdan Świerczakowski

Sędziowie: SA Edyta Jefimko

SO del. Beata Byszewska (spr.)

Protokolant: sekr. sąd. Agnieszka Nazar

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2008 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa J. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 17 grudnia 2007 r. sygn. akt I C 15/07

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że oddala powództwo o zapłatę kwoty 5.000 zł z odsetkami,

2. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów za II instancję.

I ACa 371/08

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 04 stycznia 2007 roku powód J. Z. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa-Aresztu Śledczego W. kwoty 350000 zł

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2007 roku Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie zasądził na rzecz J. Z. od Skarbu Państwa –Dyrektora Aresztu Śledczego W. kwotę 5000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty , oddalił powództwo w pozostałym zakresie , nie obciążył powoda kosztami procesu i kosztami zastępstwa procesowego od oddalonej części powództwa.

Powyższy wyrok został oparty na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych Sądu Okręgowego.

Dnia 18 grudnia 2006 roku w Areszcie Śledczym W. przeprowadzona została kontrola generalna. Kontrolą tą została objęta także sześciuosobowa cela , w której od dnia 30 listopada 2006 roku osadzony był powód. Kontrolę generalną przeprowadzono w ten sposób ,że najpierw osadzeni zostali wyprowadzeni z celi , celę przeszukała grupa funkcjonariuszy Służby Więziennej i po około 20-30 minutach osadzeni zostali wprowadzeni ponownie do celi. W celi panował duży bałagan- na podłodze leżała sterta porozrzucanych i pomieszanych ze sobą rzeczy osadzonych,

m.in. żywność była pomieszana z pozostałymi rzeczami , dokumenty powoda związane z procesami sądowymi były w nieładzie . Uporządkowanie celi zajęło osadzonemu w tym powodowi około 3 godzin. Sposób w jaki dokonano kontroli sprawił ,że osadzeni poczuli się poniżeni , a powód-osoba starsza, zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w związku z chorobami układu krążenia i oddechowego był zdenerwowany i roztrzęsiony zaistniałą sytuacją , co spowodowało u niego nagły wzrost ciśnienia tętniczego , doznał także bolesnego ściśnięcia w żołądku, osłabienia organizmu i nie mógł spać w nocy. Dotkliwie okazało się dla powoda zaginięcie w trakcie kontroli tabliczki gorzkiej czekolady, którą powód spożywał po operacji oka związanej z usunięciem zaćmy.

Powód złożył skargę na sposób dokonania wspomnianego przeszukania.

Ustalając stan faktyczny Sąd Okręgowy oparł się na zeznaniach powoda i zgłoszonych przez niego świadków J. Ł., A. L. i R. R.. Oceniając zarówno zeznania powoda , jak i wymienionych świadków jako zasługujące na wiarę , gdyż zgodnie i wyczerpująco opisywały fakty. W ocenie Sądu Okręgowego z zeznaniami powoda i świadków zgłoszonych przez powoda nie stoją w sprzeczności zeznania świadka zgłoszonego przez pozwanego –tj. P. W. funkcjonariusza Służby Więziennej, który dowodził grupą funkcjonariuszy dokonujących kontroli, opisywał on jak przebiegają kontrole i sposób rozpatrywania skarg osadzonych, świadek nie pamiętał ,czy przeszukiwał celę , w której osadzony był powód.

Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne także twierdzenia powoda co do jego stanu zdrowia , gdyż znalazło to potwierdzenie w przedłożonym przez powoda orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności i w związku z tym stanem zdrowia powoda uznał ,że przedstawiona przez powoda reakcja na zastaną w celi sytuację jest wiarygodna.

Sąd Okręgowy zważył ,że powód wykazał ,że jego dobra osobiste w postaci godności i zdrowia zostały naruszone, gdyż nie ulega w wątpliwości ,że każdy osadzony miałby poczucie poniżenia w sytuacji jaka stała się udziałem powoda w dniu 18 grudnia 2006 roku, gdyż sposób przeszukania celi powoda wyrażał brak jakiegokolwiek szacunku wobec skazanych ze strony funkcjonariuszy dokonujących kontrolę i zdaniem Sądu Okręgowego działanie funkcjonariuszy stanowiło w istocie demonstrację wyższości w hierarchii jednostki penitencjarnej, uświadomienie osadzonemu ,że są od nich całkowicie zależni i zdani na ich łaskę i niełaskę. Dodatkowo sytuacja powyższa spowodowała u powoda-osoby starszej i schorowanej reakcje somatyczne o charakterze rozstroju zdrowia.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany nie wykazał braku bezprawności działania funkcjonariuszy Służby Więziennej, przy czym Sąd I instancji nie kwestionował uprawnień funkcjonariuszy do dokonania przeszukania w celach aresztów śledczych, gdyż upoważnienie to wynika z par. 72 ust 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 roku w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz. U. Nr 194 poz. 1902 ze zm.), lecz uznał ,że brak jest podstaw do przypuszczenia, że dozwolone są podczas kontroli działania polegające na pozostawieniu nieporządku w celi w związku z działaniami mającymi na celu odnalezienie przedmiotów niebezpiecznych i zabronionych. Sąd Okręgowy uznał zatem ,że bezprawność naruszenia dóbr osobistych powoda jest wręcz ewidentna, a wywołane u powoda poczucie poniżenia i ujemne konsekwencje zdrowotne stanowiły normalne następstwo zachowania funkcjonariuszy Służby Więziennej i nie ma podstaw do przypuszczenia , że stan ten był nieadekwatny czy też stanowił nietypową reakcję na opisane działanie.

Sąd Okręgowy uznał ,że roszczenie powoda znajduje materialnoprawną podstawę w art. 445 par. 1 kc , art. 448 kc i art. 417 par. 1 kc, ale żądanie powoda o zasądzenie kwoty 350000 zł z tytułu zadośćuczynienia było nadmiernie wygórowane.

Zważywszy na to, że uczucie poniżenia powoda i dolegliwości zdrowotne wywołane sposobem przeprowadzenia przeszukania celi miały charakter krótkotrwały i nie powodowały dalej idących konsekwencji dla jego zdrowia, naruszenie dóbr osobistych powoda było jednorazowe oraz miało miejsce w sytuacji kilkuletniego pobytu powoda w warunkach izolacji penitencjarnej, Sąd Okręgowy uznał ,że powództwo zasługuje na uwzględnienie tylko częściowe i zasądził na rzecz powoda kwotę 5000 zł, jako adekwatną do stopnia naruszenia dóbr osobistych i rozmiaru doznanej krzywdy, oddalając powództwo w pozostałej części.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 kpc uznając ,że w sprawie niniejszej zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek pozwalający na nieobciążanie powoda kosztami procesu i zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył pozwany zaskarżając wyrok w punkcie I zasądzającym od Skarbu Państwa-Dyrektora Aresztu Śledczego W. na rzecz powoda 5000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił art. 233 kpc ,tj. naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez uznania , w oparciu o przeprowadzone dowody , że tzw. kontrola generalna naruszyła dobra osobiste powoda w postaci naruszenia jego godności i zdrowia , wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania , w tym kosztów zastępstwa apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył :

Apelacja pozwanego jest zasadna. Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów jest trafny.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ustalenie przez Sąd Okręgowy , że kontrola generalna celi , w której osadzony był powód przeprowadzona dnia 18 grudnia 2006 roku została dokonana w sposób naruszający dobra osobiste powoda- jego godność i zdrowie, jest nieprawidłowe.

Przede wszystkim nie można podzielić stanowiska Sądu Okręgowego, że pozwany nie wykazał braku bezprawności działania jego funkcjonariuszy.

Przesłanką odpowiedzialności za naruszenie dobra osobistego innej osoby jest bezprawność działania, przez którą rozumie się działanie (ewentualnie zaniechanie) sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, przy czym art. 24 kc przewiduje domniemanie bezprawności działania naruszającego dobra osobiste, zatem ciężar wykazania braku bezprawności ciąży na pozwanym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego pozwany wykazał ,że działanie jego funkcjonariuszy w trakcie przeprowadzania kontroli generalnej 18 grudnia 2006 roku było zgodne z prawem, bowiem czynność ta została dokonana w oparciu o obowiązujące w tym zakresie przepisy, w szczególności w oparciu o przepis art. 116 par. 4 kkw. Żaden przepis nie nakłada na funkcjonariuszy Służby Więziennej obowiązku odkładania kontrolowanych rzeczy osadzonych na miejsce, zaś z uwagi na cel kontroli-ujawnienie przedmiotów niebezpiecznych, np. ostrych narzędzi czy niedozwolonych, np. narkotyków, konieczne jest wyjęcie wszystkich rzeczy przechowywanych przez osadzonych , tak jak to miało miejsce z dokumentami powoda, które zostały wyjęte z plastikowych „koszulek” czy żywnością wyjętą z pudełek. Powszechnie wiadomo jest, że cele w aresztach śledczych i zakładach karnych są niewielkich rozmiarów , stąd uzasadnione było pozostawienie rzeczy powoda i innych osadzonych na środku celi. Z uwagi zaś na ilość osób osadzonych w celi i konieczność przeszukania wielu rzeczy mogło dojść do ich przemieszania. Z tych przyczyn nie można przyjąć, że działanie funkcjonariuszy pozwanego było bezprawne.

Nawet jeśli w trakcie przeszukania celi, w której osadzony był powód doszło do nieprawidłowości polegających na wymieszaniu rzeczy osadzonych i pozostawieniu przez funkcjonariuszy ogólnego nieładu , to jednak nie można uznać ,że zostały naruszone zasady współżycia społecznego w taki sposób , który skutkowałby naruszeniem dóbr osobistych powoda, szczególnie jego godności.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego na podstawie oceny zgromadzonych w sprawie dowodów nie można wywieść , jak to czyni Sąd Okręgowy, że dokonana dnia 18 grudnia 2006 roku kontrola generalna została przeprowadzona w sposób poniżający powoda i innych współosadzonych , a już na pewno , aby dokonujący przeszukania funkcjonariusze Służby Więziennej celowo przeprowadzili tę czynność w taki sposób ,aby okazać osadzonym brak szacunku i zademonstrować swoją wyższość w hierarchii jednostki penitencjarnej. Nieuzasadnione jest tym bardziej przypisywanie przez Sąd I instancji funkcjonariuszom Służby Więziennej odpowiedzialności za zaginięcie tabliczki czekolady należącej do

powoda, ustalenie to opiera się wyłącznie na twierdzeniu powoda. Dokonując tych ustaleń Sąd Okręgowy przekroczył zasadę swobodnej oceny dowodów, wnioski są zbyt daleko idące, nie wynikają ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Dodatkowo w ocenie Sądu Apelacyjnego nieprawidłowe jest ustalenie Sądu Okręgowego jakoby wskutek zdenerwowania przeprowadzoną kontrolą generalną 18 grudnia 2006 roku powód doznał rozstroju zdrowia, a co za tym idzie, aby to dobro powoda zostało naruszone. Należy bowiem zważyć, że powód pomimo twierdzenia, że doznał nagłego skoku ciśnienia tętniczego, bolesnego ściśnięcia żołądka i osłabienia organizmu oraz pomimo tego, że jest osobą starszą i schorowaną, nie zgłosił złego samopoczucia i nie wniósł o konsultację lekarską. Twierdzenie powoda o rozstroju zdrowia jest zatem niewiarygodne, z tych samych przyczyn za niewiarygodne należy uznać zeznania świadków Ł., L. i R. w tym zakresie.

Sąd Apelacyjny dokonując odmiennej od Sądu Okręgowego oceny dowodów zgromadzonych w sprawie uznaje, że działania funkcjonariuszy Służby Więziennej w trakcie kontroli generalnej dnia 18 grudnia 2006 roku nie były bezprawne, a dolegliwości powoda polegające na konieczności uprzątnięcia rzeczy po kontroli celi przez powoda, nie stanowiły upokorzenia przekraczającego nieunikniony element cierpienia wpisanego w pozbawienie wolności i nie doprowadziły do rozstroju zdrowia powoda.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny uwzględniając apelację zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo na podstawie art. 386 par. 1 kpc, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 102 kpc, uznawszy, że w związku z sytuacją powoda zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek pozwalający na nieobciążanie powoda kosztami procesu oraz kosztami zastępstwa procesowego.